



UNDERVISNINGS
MINISTERIET

Den 13. december 2017

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Styrkelse af den europæiske identitet gennem uddannelse og kultur. Europa-Kommissionens bidrag til stats- og regeringschefernes møde i Göteborg den 17. november 2017

KOM(2017) 673

1. Resumé

Kommissionen offentliggjorde meddelelsen ”Styrkelse af den europæiske identitet gennem uddannelse og kultur” den 14. november 2017. Meddelelsen er udarbejdet som Kommissionens bidrag til stats- og regeringschefernes uformelle sociale topmøde i Göteborg den 17. november 2017, hvor den uformelle Leaders’ Agenda-frokostdrøftelse havde uddannelse og kultur som tema. Formålet med meddelelsen er at fremlægge Kommissionens forslag til, hvordan uddannelses- og kulturområdet fremadrettet kan bidrage til større samhørighed og følelsen af at være del af et kulturelt fællesskab i Europa.

Meddelelsen slår fast, at uddannelse og kultur først og fremmest er et anliggende for medlemsstaterne nationalt, regionalt og lokalt. Det europæiske niveau kan spille en vigtig supplerende rolle særligt i forhold til grænseoverskridende aktiviteter f.eks. via Erasmus+ og Media-programmet.

I meddelelsen opstiller Kommissionen tre hovedområder, som bør styrkes, og inden for hvilke der fremsættes nogle overordnede forslag til, hvordan det kan ske:

- Større mobilitet og fremme af grænseoverskridende samarbejde
- Investering i mennesker og deres uddannelse
- Styrkelse af følelsen af europæisk identitet og bevidstheden om kulturarven

Regeringen tilslutter sig meddelelsens budskab om, at uddannelse, herunder dagtilbud, og kultur først og fremmest er et anliggende for medlemsstaterne, og at det europæiske niveau kan spille en supplerende rolle, navnlig når det gælder grænseoverskridende aktiviteter som f.eks. Erasmus+ og Media-programmet. Regeringen forudsætter, at en eventuel opfølgning på meddelelsen med konkrete forslag sker i fuld respekt for princippet om subsidiaritet og proportionalitet i lyset af, at EU på uddannelses- og kulturområdet kun har en understøttende og supplerende kompetence. Regeringen lægger i den forbindelse vægt på, at behandlingen af eventuelle forslag på baggrund af meddelelsen ikke foregriber de kommende forhandlinger om EU’s flerårige finansielle ramme (MFF).

2. Baggrund

Kommissionen offentliggjorde meddelelsen *Styrkelse af den europæiske identitet gennem uddannelse og kultur* den 14. november 2017. Meddelelsen er oversendt til Rådet i dansk sprogversion den 15. november 2017. Som det fremgår af undertitlen, er meddelelsen udarbejdet som Kommissionens bidrag til stats- og regeringschefernes uformelle sociale topmøde i Göteborg den 17. november 2017, hvor den uformelle Leaders’ Agenda-frokostdrøftelse havde uddannelse og kultur som tema.

3. Formål og indhold

Formål

Formålet med meddelelsen er at fremlægge Kommissionens forslag til, hvordan uddannelses- og kulturområdet fremadrettet kan bidrage til en fornemmelse af styrket samhørighed og at være del af et kulturelt fællesskab i Europa. Dette sker ved at pege på områder, der kan fremmes med henblik på at skabe en styrket europæisk identitet, og fremsætte nogle overordnede forslag til initiativer i overensstemmelse med nærhedsprincippet, da uddannelse og kultur er national kompetence. Centralt

står visionen om et europæisk uddannelsesområde, som både skal bidrage til at få flere i relevant beskæftigelse, imødekomme økonomiens behov for færdigheder og kompetencer og styrke europæernes modstandskraft i en tid med hurtige teknologiske omvæltninger og globalisering. Derfor skal uddannelse og kultur ses som drivere for job, social retfærdighed, aktivt medborgerskab såvel som et middel til at opleve den europæiske identitet i al dens mangfoldighed.

Indhold

Meddelelsen tager afsæt i en række centrale udviklingstendenser i Europa:

- Fortsat digitalisering, automatisering og behovet for at holde trit med den teknologiske udvikling
- Fremtidens arbejde, dets indflydelse på arbejdsvilkårene og det fremtidige behov for færdigheder og kompetencer
- Moderniseringen af de europæiske velfærdsstater, social inklusion og behovet for at dele fordelene ved vækst og mindske uligheder, herunder vedr. køn
- Den demografiske udvikling, en aldrende arbejdsstyrke og behovet for at inkludere migranter
- Nye kommunikationsmønstre, sociale medier, ”fake news” og behovet for at styrke mediekendskab hos alle
- Opblussen af populisme og fremmedhad, risiko for voldelig radikaliserings og behovet for at styrke samhørigheden.

Disse udfordringer bør uddannelse og kultur bidrage til løsningerne på gennem følgende:

- En højt kvalificeret og fleksibel arbejdsstyrke udgør grundlaget i en robust økonomi, der kan afbøde chok og spille en proaktiv rolle i verdensøkonomien.
- Uddannelse udgør, forudsat at den er af høj kvalitet og inkluderende, allerede fra barndommen fundamentet for social samhørighed, social mobilitet og et ligeværdigt samfund.
- Uddannelse udgør grundlaget for aktivt medborgerskab og bidrager til at modvirke populisme, fremmedhad og voldelig radikaliserings.
- Forståelse og bevarelse af vores kulturarv og mangfoldighed er forudsætninger for at opretholde vores kulturfællesskab, fælles værdier og identitet.

Meddelelsen opstiller tre hovedområder, som foreslås styrket, og fremsætter nogle overordnede forslag til, hvordan det kan ske:

I Større mobilitet og fremme af grænseoverskridende samarbejde

Det angives i meddelelsen, at mennesker i Europa studerer, arbejder, rejser og deler ideer frit. Men det indre marked er ikke en realitet for uddannelse og kultur. *Eksamensbeviser* fra videregående uddannelser anerkendes ikke umiddelbart i andre medlemsstater trods Bologna-processen, og samtidig nævnes det, at der er mange administrative og bureaukratiske hindringer for, at *universiteter*, videregående uddannelsesinstitutioner og uddannelsesudbydere kan samarbejde problemløst over grænserne. Ifølge internationale rangordninger er det kun 10 ud af de 50 bedste universiteter i verden, der ligger i EU. For at understøtte excellence og styrke et tilhørsforhold til EU finansierer EU-budgettet et lille antal videregående uddannelsesinstitutioner, der leverer undervisning i europæiske spørgsmål. Det foreslås i denne sammenhæng, at EU-institutionerne og medlemsstaterne også skal understøtte etableringen af en School of European and Transnational Governance som en del af det europæiske universitetsinstitut i Firenze.

Meddelelsen fastslår, at EU allerede har en glimrende resultatliste for aktiv fremme af mobilitet både for universitetsstuderende, gymnasieelever, erhvervsuddannelseselever, unge fagfolk og lærere via bl.a. *Erasmus+-programmet*. Efter 30 års eksistens har Erasmus-programmet hjulpet 9 mio. unge på studie- eller frivillighedsophold i andre lande. Det er dokumenteret, at personer, der har deltaget i Erasmus, har rigtig gode chancer på arbejdsmarkedet. Alligevel er det kun 3,7 pct. af de unge, der har mulighed for at tage del i en sådan type mobilitet.

Der gives udtryk for i meddelelsen, at hvis de europæiske borgere og stats- og regeringschefer ønsker et åbent Europa, hvor læringsmobilitet er normen, og hvis Europa skal forblive et kontinent præget af topkvalitet og et godt sted at studere, forske og arbejde, er det på tide at arbejde hen mod et *europæisk uddannelsesområde*. Selv om EU's kompetencer på uddannelse og kultur ikke tillader harmonisering, er en indsats på EU-plan baseret på samarbejde mulig og ønskelig.

Der foreslås derfor følgende initiativer – under forudsætning af, at endelige beslutninger vedr. finansiering efter 2020 kun kan tages i regi af forhandlingerne om den næste flerårige finansielle ramme:

- Forslag til *rådsbenstilling om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser fra videregående uddannelser og skoleuddannelse/ studieophold i udlandet* som et væsentligt element i det europæiske uddannelsesområde. Dette kunne f.eks. ledsages af en ny procedure, der bygger på erfaringerne fra eksisterende samarbejdsordninger, til at fremme en sådan anerkendelse og videreudvikle den grænseoverskridende validering af beviser for erhvervsuddannelse og livslang læring ("Sorbonne-processen").
- Fremme *Erasmus+-programmet* inden for alle de kategorier, det allerede dækker (elever, studerende, praktikanter, lærlinge og undervisere) med henblik på i 2025 at fordoble antallet af deltagere og nå ud til elever og studerende med udsat baggrund.
- Udrulle i 2019 pilotprojektet om et *EU-studiekort* med det formål at tilbyde det til alle mobile studerende i 2025 for at lette studerendes mobilitet over grænser og tilbyde en ny brugervenlig måde at gemme information om en persons akademiske resultater.
- Arbejde hen mod egentlige *europæiske universiteter*, som kan indgå i netværk og samarbejde over grænser og konkurrere internationalt, herunder etableringen af en School of European and Transnational Governance.

II Investering i mennesker og deres uddannelse

Meddelelsen fastslår, at investering i uddannelse er en fælles interesse for alle medlemsstater og for hele Europa som en drivkraft for job, økonomisk vækst og forbedret velfærd, og det støtter positiv økonomisk og social konvergens både mellem og inden for medlemsstaterne. Selv om uddannelsessystemerne i Europa generelt er af god kvalitet, er der også mangler, idet for mange elever kun opnår et lavt niveau af kompetencer. På det seneste er elever med ringe færdigheder i naturvidenskab vokset med 25 pct., mens antallet af elever med ringe færdigheder i matematik er stagneret omkring 20 pct. 44 pct. af EU's befolkning har ringe digitale færdigheder.

Et andet problem, som påpeges i meddelelsen, er knyttet til lige muligheder. Elever, der klarer sig dårligt, har i uforholdsmæssig stor grad udsat baggrund (dvs. fra hjem med lav indkomst eller ringe uddannelse). Kvalitet i uddannelse betyder derfor ikke kun at opnå gode resultater, men også at det sikres, at *alle* elever får den støtte, de behøver for at opnå gode resultater.

Endnu et væsentligt aspekt ved at sikre kvalitetsuddannelse er at sørge for, at uddannelsessystemerne, herunder erhvervsuddannelserne, formidler den viden og de færdigheder og kompetencer, der anses for

essentielle i dagens verden. Dette omfatter digitale færdigheder, mediekendskab, entreprenørskab samt sociale, medborgerskabsmæssige og ”lære at lære”-færdigheder. Derfor er der ifølge meddelelsen behov for at gøre en yderligere indsats for at stræbe efter læreplaner, der omfatter alle disse ”*nøglekompetencer*”.

Et andet særligt område, som meddelelsen fremhæver, er *sproglæring*. Flersprogethed udgør et af Europas største aktiver i forhold til kulturel diversitet og samtidig en af de største udfordringer, da næsten halvdelen af EU’s borgere kun taler deres modersmål.

Et yderligere problem er, at for få studerende vælger at læse naturvidenskab, teknologi, ingeniørvidenskab og matematik, særligt piger.

Meddelelsen påpeger tre hovedfaktorer, som bidrager til bedre uddannelse. For det første er det kvaliteten af *lærerne og undervisningen*. Lærerne er centrale for at formidle viden, kompetencer og færdigheder og et internationalt perspektiv, men mange lærere går på pension i de kommende år, og det er afgørende at kunne tiltrække et tilstrækkeligt antal kvalificerede og motiverede mennesker til professionen. For det andet er det deltagelse i *livslang læring*. Livslang læring giver mulighed for omskoling og opkvalificering, men kun en lille brøkdel af alle voksne deltager i det. De fleste lavtuddannede voksne deltager ikke i livslang læring. I dag er forskellene betydelige mellem EU-landene mht. deltagelse i livslang, og i meddelelsen betegnes det som essentielt at stræbe efter konvergens og få flere til at deltage. Samtidig er der evidens for, at god uddannelse i den tidlige barndom lægger en solid grund for undervisning i skolen og gennem livet, men der er mangler vedr. adgang, kvalitet og prisoverkommelighed. For det tredje tilbyder *innovation og digitale teknologier i uddannelserne* nye muligheder for læringstilgange, men Europa halter bagefter i forhold til at bruge dem, da for mange skoler ikke har adgang til højhastighedsforbindelser og digitalt udstyr, og for få lærere har været på videreuddannelse heri.

Der foreslås derfor følgende initiativer:

- Forslag til *rådshenstilling om at forbedre sprogindlæringen* i Europa ved at sætte et benchmark om, at alle unge europæere på gymnasialt niveau senest i 2025 bør have et godt kendskab til to sprog ud over deres modersmål.
- Som led i opdateringen af det eksisterende EU-samarbejde at gøre Rådets *benchmark* for andelen af elever med ringe færdigheder og for unge, der forlader skolen tidligt, mere ambitiøse ved at nedsætte det første benchmark fra 15 pct. til 10 pct. og det andet benchmark fra 10 pct. til 5 pct. Endvidere kunne man nå til enighed om nye benchmark for digitale kompetencer og entreprenørskab.
- Opdatering af *rådshenstillingen om nøglekompetencer* i første del af 2018.

Endvidere foreslås følgende initiativer – under forudsætning af, at endelige beslutninger vedr. finansiering efter 2020 kun kan tages i regi af forhandlingerne om den næste flerårige finansielle ramme:

- Styrke støtten til lærere ved at øge deres mobilitet i Europa og gennem *eTwinning-netværket* med det mål at nå 600.000 brugere i 2020 ved at tilbyde MOOCs som del i et *EU-lærerakademi*.
- Stimulere livslang læring ved at fastsætte et mere ambitiøst *benchmark for deltagelse i aktiviteter inden for livslang læring* på 25 pct. senest i 2025.
- Forslag til *rådshenstilling om en kvalitetsramme for dagtilbud*, ledsaget af et mere ambitiøst fælles benchmark om, at der skal tilbydes pladser til mindst 95 pct. af børn mellem 3 år og skolealderen.
- Forberede en ny *handlingsplan for digital læring* for at fremme *innovative, skræddersyede og digitale undervisningsmetoder* og teknologier; og at implementere et *nyt EU-konnektivitetsmål* med det formål at sikre, at alle skoler har adgang til højhastighedsbredbånd i 2025.

III Styrkelse af følelsen af europæisk identitet og bevidstheden om kulturarven

Meddelelsen fastslår, at frihed, demokrati, lighed, respekt for retsstatsprincippet, menneskerettigheder og den menneskelige værdighed er de værdier, som EU bygger på. *Uddannelse, kultur og sport spiller en central rolle i forbindelse med fremme af aktivt medborgerskab og fælles værdier* blandt yngre generationer. Selv om det er vanskeligt at måle resultaterne, bidrager kulturelle aktiviteter til at forbedre folks erfaringer, til at give dem et bedre kendskab til hinanden og til at forstå, hvad det vil sige at være europæer. I den forbindelse har initiativet om *europæiske kulturbovedsteder* fremmet kulturel mangfoldighed i 30 år. Det *europæiske år for kulturarv 2018* vil være en mulighed for at øge bevidstheden om betydningen af kultur og kulturarv og minde om, at kulturarv tilhører alle, og om den store økonomiske betydning af kulturarv. Det vil være en mulighed for at vise, hvordan digitale værktøjer kan udbrede adgangen til kulturelle materialer og muligheder og sætte lys på initiativer som f.eks. *Europeana*, som giver adgang til kulturarvsmateriale på biblioteker, arkiver og museer gennem digitale midler.

Programmet Et Kreativt Europa støtter udbredelsen af kulturelle projekter på tværs af grænserne, mobilitet for kunstnere og den brede distribution af europæiske film. Garantifaciliteten for de kreative og kulturelle sektorer under programmet har til formål at øge adgangen til finansiering for små og middelstore virksomheder inden for den kulturelle og kreative sektor og udvikle aktiviteter baseret på kulturelle værdier og/eller kunstneriske og andre kreative udtryksmåder. De kulturelle og kreative sektorer i Europa tegner sig for omkring 4 pct. af det europæiske BNP og skaber beskæftigelse til 8 mio. europæere. Lånefaciliteten har været i brug siden den 30. juni 2016 og har budget på 121,4 mio. euro for 2016-2020. Gennem MEDIA-programmet er der endvidere siden 1991 blevet investeret over 2,5 mia. euro til fremme af europæisk film.

I meddelelsen gives der udtryk for, at det i lyset af de voksende udfordringer for kvalitetsjournalistik og faktuel rapportering fra fænomener som ”fake news” og ”alternative fakta” er vigtigt at give sin støtte til mediefrihed, mediepluralisme og mediegennemsigtighed i Europa. Selv om EU ikke har nogen direkte kompetence i forhold til medier, har EU i mange år haft en tæt forbindelse til *Euronews*, som blev oprettet i 1993 af en række europæiske nationale offentlige tv-selskaber med den ambition at skabe et europæisk offentligt tv-selskab, der giver adgang til uafhængig information af høj kvalitet med et paneuropæisk perspektiv. EU finansierer i dag 36 pct. af Euronews’ budget. Imidlertid er de europæiske offentlige tv-selskaber i dag blevet minoritetsaktionærer, mens private tv-selskaber og private investorer fra ikke-EU-lande har øget deres ejerandel, hvilket har foranlediget en bekymring om, hvorvidt de europæiske værdier og mangfoldigheden af synspunkter i Europa afspejles i nyhedsdækningen. Der er derfor behov for en overvejelse og en beslutning på politisk niveau vedr. ambitionsniveauet i fremtiden for Euronews.

Der foreslås derfor følgende initiativer – under forudsætning af, at endelige beslutninger vedr. finansiering efter 2020 kun kan tages i regi af forhandlingerne om den næste flerårige finansielle ramme:

- Forslag til *rådshenstilling om fælles værdier, inkluderende undervisning og den europæiske dimension i undervisning.*
- Styrke den finansielle kapacitet for de *kreative og kulturelle sektors garantifacilitet* senest i 2020 for at gøre det muligt for banker og andre finansielle institutioner i et udvidet antal lande at forøge deres finansiering af små og mellemstore virksomheder i de kulturelle og kreative sektorer betragteligt.
- Senest i 2020 at iværksætte en *#Digital4Culture-strategi* med henblik på en kobling af kulturen og det digitale og at bruge det digitale potentiale til at øge de positive økonomiske og samfundsmæssige virkninger af kultur.

- Modernisere og styrke den *europæiske dagsorden for kultur* senest i 2025, baseret på princippet om kulturel integration i traktaten, for at fremme den kulturelle dimension i EU, med særlig vægt på en europæisk identitet gennem kultur og værdier.
- Styrke den europæiske dimension af *Euronews*.

Konklusioner og fremtidsperspektiver

Afslutningsvis slår meddelelsen fast, at uddannelse og kultur først og fremmest er et anliggende for medlemsstaterne nationalt, regionalt og lokalt. Det europæiske niveau kan spille en vigtig supplerende rolle særligt i forhold til grænseoverskridende aktiviteter f.eks. via Erasmus+ og Media-programmet. Det er i medlemsstaternes fælles interesse at udnytte potentialet i uddannelse og kultur fuldt ud.

Meddelelsen fremsætter en *vision for 2025*, hvor læring, studier og forskning i Europa ikke vil være begrænset af landegrænser, hvor det at tilbringe en periode i en anden medlemsstat er blevet standard, og det at tale to andre sprog er blevet normen. Et Europa, hvor folk har en stærk identitetsfølelse som europæere og forståelse for Europas kulturarv og mangfoldighed. For at opnå dette, bør der arbejdes sammen for en fælles dagsorden i fuld respekt for nærhedsprincippet.

Centralt for denne fælles dagsorden er at arbejde sammen hen mod et europæisk uddannelsesområde baseret på tillid, gensidig anerkendelse, samarbejde og udveksling af bedste praksis, mobilitet og vækst, der bør etableres i 2025 bl.a. gennem:

- At gøre læringsmobilitet til en realitet for alle
- At fjerne hindringer for anerkendelse af kvalifikationer både i skoler og på videregående uddannelser
- At modernisere udviklingen af læreplaner
- At fremme sprogindlæring
- At skabe europæiske universiteter i verdensklasse, der kan fungere problemfrit sammen på tværs af landegrænser
- At forbedre uddannelse og livslang læring
- At føre innovation i uddannelserne ind i den digitale tidsalder
- At give mere støtte til lærere
- Og ved at bevare kulturarven og fremme en følelse af europæisk identitet og kultur

Meddelelsen slår fast, at dette vil kræve investeringer i mennesker, og de politiske ambitioner vil skulle tilpasses de midler, der er til rådighed, hvilket vil skulle afspejles i de fremtidige drøftelser om EU's finanser. Andre tiltag vil ikke kræve nye midler, men samarbejde om f.eks. at strømline bestemmelser om anerkendelse eller fjerne juridiske forhindringer for mobilitet.

Medlemsstaterne investerer allerede næsten 5 pct. af BNP i uddannelsessystemerne med store nationale forskelle fra Rumænien i bund til Danmark i top. At arbejde hen mod positiv konvergens for at *gøre Europa til et kontinent med topkvalitet* vil kræve større investeringer i uddannelse i nogle lande for at formindske forskellen til EU-gennemsnittet.

Investering på EU-plan i uddannelse supplerer den nationale indsats. Dette gælder en bred række af instrumenter fra mobilitetsprogrammer (Erasmus+) over programmer for forskning og innovation (Horizon 2020), de europæiske struktur- og investeringsfonde, finansielle instrumenter og Strukturreformtjenesten. Uddannelse finansieres primært af offentlige udgifter, men i en tid med stramme offentlige finanser bør potentialet i at anvende innovative finansieringsformer, f.eks. private

investeringer eller Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI) undersøges i forhold til anskaffelse af visse former for undervisningsudstyr (f.eks. højhastighedskonnektivitet i skoler) og visse former for uddannelse.

I meddelelsen foreslås det, at denne fælles dagsorden gennemføres på grundlag af den eksisterende kompetencefordeling og gennem velafprøvede former for samarbejde som det europæiske semester. Det eksisterende EU-samarbejde inden for uddannelse, der har fokus på erfaringsudveksling, gensidig læring og fastlæggelse af evidens for bedste praksis relanceres med et 2025-perspektiv i lyset af de nye prioriteter og ambitionen om at opbygge et europæisk uddannelsesområde. Det vil i særlig grad have fokus på at understøtte igangsættelsen af en proces ("Sorbonne-processen"), som politisk og teknisk vil ledsage arbejdet med at fjerne hindringer for anerkendelse af skoleafgangs- og videregående eksamensbeviser og arbejde hen mod en mere smidig grænseoverskridende validering af beviser fra erhvervsuddannelse og livslang læring.

Endelig opfordrer meddelelsen stats- og regeringscheferne på mødet i Göteborg den 17. november 2017 til at drøfte en strategisk orientering i forhold til følgende seks forslag fra Kommissionen:

1. at fremme Erasmus+-programmet bl.a. med henblik på at fordoble antallet af deltagere i 2025
2. at udarbejde en rådshenstilling om at forbedre sprogindlæringen
3. at udarbejde en rådshenstilling om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser fra videregående uddannelser og skoleafgang/studieophold i udlandet
4. at styrke finansieringskapaciteten af garantifaciliteten for de kreative og kulturelle sektorer i 2020
5. at arbejde hen mod egentlige europæiske universiteter, inkl. skabelsen af en School of European and Transnational Governance (i regi af det europæiske universitetsinstitut i Firenze)
6. at styrke den europæiske dimension af Euronews.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Meddelelsen i sig selv medfører ingen konsekvenser for dansk ret.

7. Konsekvenser

Meddelelsen i sig selv forventes ikke at få konsekvenser for lovgivningen, EU-budgettet, statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

En eventuel opfølgning på meddelelsen gennem implementering af visse af forslagene vil dog kunne medføre lovgivningsmæssige konsekvenser og konsekvenser for EU's budget, statsfinanserne og samfundsøkonomien.

8. Høring

Meddelelsen blev sendt i skriftlig høring i EU-specialudvalget vedr. uddannelse og ungdom den 22. november 2017. Der indkom følgende høringssvar, som nedenfor gengives i deres fulde længde.

AOF Danmark:

"Generelt er det jo et "smukt" notat om kultur/uddannelse, og henstillingerne også fine.

Det er oplagt som AOF Danmark, at vi fokuserer på livslang læring og udsagnet om, at ”kultur er nøglen til fremtiden” altså et ikke uvæsentligt element sammen med uddannelse i ”nøglen til fremtiden”.

Men jeg synes ikke, henstillingerne så indeholder meget om styrkelsen af kulturen og ej heller midlet til ”at opleve europæisk identitet i al dens mangfoldighed”, ligesom jeg savner nogle initiativer, hvorledes man vil arbejde for, at kultur kommer ud til borgerne.”

Danske Erhvervsskoler og –Gymnasier:

”Vi synes, at det er beklageligt, at man skelner mellem ”Uddannelse” og ”erhvervsuddannelse” bl.a. på side 3.

Når man f.eks. skriver ”Uddannelse udgør grundlag for en kreativ og produktiv arbejdsstyrke” men tidligere på siden har skrevet ”Uddannelse og erhvervsuddannelse”, så virker det som om, at erhvervsuddannelserne ikke danner grundlag for en kreativ og produktiv arbejdsstyrke, men kun andre uddannelser.

Igen på side 7 skelner man mellem uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemerne. På den måde virker erhvervsuddannelsessystemet og erhvervsuddannelserne som noget separat fra andet uddannelse.

Det kan selvfølgelig godt være, at det er med den hensigt særligt at fremhæve værdien af erhvervsuddannelserne, men jeg synes umiddelbart, at det virker lidt omvendt.”

Danske Universiteter:

”Vi har blot en enkelt generel kommentar i forhold til afsnittet ”Større mobilitet og fremme af grænseoverskridende samarbejde” i kapitel 2, som ikke helt er i tråd med, at det af og til er vanskeligt for universiteterne at få godkendt uddannelser med udbud på engelsk. Afsnittet omhandler også anerkendelse af danske grader i udlandet (og det modsatte), men det går imod ønsket om studerendes mobilitet og samarbejde på tværs, hvilket ikke er nemt, hvis universiteterne ikke udbyder uddannelser på engelsk.”

FTF:

”Meddelelsens overordnede vision om et europæisk uddannelsesområde er positiv. En prioritering af uddannelsesindsatsen i de enkelte medlemslande og i EU samarbejdet, hvor det giver ekstra værdi, er afgørende og kan medvirke til at løse en række af de udfordringer som meddelelsen peger på. FTF finder det samtidig vigtigt, at meddelelsen understreger, at Unionens kompetence ikke tillader harmonisering, men at et europæisk uddannelsesområde skal bygge på princippet om samarbejde og gensidig anerkendelse.

Meddelelsen og de foreslåede initiativer er særdeles ambitiøse og vanskelige konkret at tage stilling til på det nuværende grundlag. Spørgsmålet er også om initiativerne set under et, reelt er realistiske indenfor en tidsramme frem til 2025. Det bør derfor overvejes hvilke initiativer under ”Vejen videre frem....”, der skal prioriteres.

FTF foreslår, at man fra dansk side støtter en prioritering af området for mobilitet og gensidig anerkendelse, herunder fuld anerkendelse af de erhvervs- og professionsrettede nationale uddannelser. Endvidere foreslås, at EU samarbejdet har særlig fokus på at samarbejde om en opprioritering af livs lang læring med særlig fokus på kompetencebehovet, der følger af digitalisering.

FTF er skeptisk overfor forslaget om at oprette egentlige europæiske universiteter. Spørgsmålet er, om EU har kompetence hertil. Set i forhold til de udfordringer meddelelsen peger på, hvor uddannelse kan spille en positiv rolle i forhold til løsninger, er det også et spørgsmål, om det er en rigtig prioritering af ressourcerne at oprette egentlige europæiske universiteter.

Endelig vil FTF foreslå, at man fra dansk side understreger uddannelsernes brede formål dvs. både skal have som mål at sikre den enkelte optimale beskæftigelsesmuligheder og samtidig et stærkt fundament til aktivt at tage del i samfundet.”

Kommunernes Landsorganisation (KL):

”Generelle kommentarer:

- Flere steder i teksten står der, at man vil arbejde hen i mod udviklingen af "fælles læseplaner" (blandt andet side 7, midt og side 12, øverst). I Danmark arbejder vi ikke med fælles læseplaner, men med fælles mål for undervisningen. Dette bør kunne rummes indenfor meddelelsen. Punktet på side 12 ønskes på den baggrund omskrevet. Punktet kunne fx lyde: "at udvikle fælles mål for uddannelse og vejledning herunder viden om, hvad der virker".

Tekstnære kommentarer:

- Side 7 linje 11: "problemer" kan med fordel omskrives til "potentialer"
- Side 8, nederst: Det beskrives, at Europa halter bagud ift. at gøre brug af innovation og digital teknologi i uddannelse. Hvem er det set i forhold til? Danmark er for eksempel langt fremme på denne dagsorden. Kan evt. omformuleres til, at Europa i højere grad kan gøre brug af de nye muligheder. ”

Danske Lærerorganisationer International (DLi):

Europa-Kommissionens meddelelse ”Styrkelse af den europæiske identitet gennem uddannelse og kultur” indeholder mange konkrete forslag til initiativer på uddannelsesområdet. De er dog ikke beskrevet i detaljen, hvorfor dette høringssvar fra Danmarks Lærerforening primært vil forholde sig til de overordnede elementer i meddelelsen.

Overordnet set er det særdeles positivt, at Kommissionen med meddelelsen bidrager til drøftelser på stats- og regeringschefniveau i EU om udviklingen af uddannelse. Der nævnes mange væsentlige aspekter ved uddannelse, herunder i forhold til at fremme aktivt medborgerskab gennem uddannelse samt fremme af nøglekompetencer og transversale færdigheder gennem livslang læring. Der foreligger mange muligheder for at udvikle uddannelse på baggrund af meddelelsen. Danmarks Lærerforening anser, at det er vigtigt at inkludere konkrete forslag til, hvordan rammer og indhold for uddannelse bedre understøtter, at børn og unge tilegner sig færdigheder og kompetencer, der fremmer aktivt medborgerskab, dannelse samt væsentlige faglige og transversale færdigheder. Endvidere er det afgørende for gennemslagskraften af policy-udvikling og implementering, at den foregår gennem en tydelig ramme for involvering af de sociale parter og relevante aktører, som både Kommissionen og OECD har fremhævet ved flere lejligheder.

Det er noteret, at meddelelsen er henvendt til stats- og regeringscheferne, som bidrag fra Kommissionen, i forbindelse med deres arbejdsfrokost om uddannelse og kultur den 17. november 2017. Det er særdeles positivt, at uddannelse placeres højt på den politiske dagsorden, men det er også væsentligt, at de relevante parter og aktører involveres hensigtsmæssigt i processen, der skal være politisk transparent.

Det er yderligere noteret, at der i meddelelsen henvises til New Skills Agenda og Investing in Europe's youth initiatives, som primær referenceramme, men ikke til ET2020 – den strategiske ramme for uddannelsessamarbejdet, som de generelle uddannelsesinitiativer er omfattet af.

Der er således en risiko for, at meddelelsens hensigt om at fremme inkluderende undervisning og styrkelse af en fælles identitet gennem uddannelse ikke kommer til at bygge på den erfaring, der er bygget op omkring initiativerne udviklet gennem ET2020 og dermed ikke bidrager til den ønskede udvikling på uddannelsesområdet, men i højere grad får en beskæftigelsespolitisk ramme uden reel gennemslagskraft i uddannelsessektoren.

Der er behov for, at medlemslandene foretager grundlæggende investeringer i uddannelse, der både betoner konkrete færdigheder og kompetencer til brug på arbejdsmarkedet og på dannelse til aktiv deltagelse som borger i et demokratisk samfund. I meddelelsen foreslås det, at det primært er de lande, der investerer mindst i uddannelse som procent af BNP, der skal investere yderligere i uddannelse. Men det er ikke en strategisk tilgang til investeringer i uddannelse. De mere konkrete analyser af, hvad det enkelte land har behov for at foretage af investeringer, samt at sikre, at de fornødne *langsigtede* investeringer bliver foretaget. Et ensidigt beskæftigelsespolitisk fokus på uddannelsespolitik fremmer ikke intentionerne i meddelelsen. Det samme gør sig gældende i forhold til forslaget i meddelelsen om, at medlemslandene i højere grad benytter sig af såkaldt private investeringer i uddannelse. Her er det væsentligt at bemærke, at uddannelse er et offentligt anliggende og ansvar. Det er afgørende, at borgerne har tillid til, at der tages tydeligt politisk ansvar for kvalitet i uddannelse. Der må ikke være tvivl hos borgerne om, hvorvidt deres børn bliver udsat for kommercielle interesser gennem deltagelse i uddannelse.

Der er i meddelelsen forslag til justeringer og enkelte tilføjelser til benchmark på uddannelsesområdet. Det er vigtigt, at det holdes for øje, hvordan disse benchmark kan bidrage positivt og negativt til fokus i uddannelsespolitikken i landene. Benchmark skal gerne bidrage til en positiv udvikling i uddannelse, som understøtter en balanceret uddannelsespolitik – dvs. en politik, der både har output og indhold i fokus i forhold til rammer og kvalitet. I meddelelsen peges der på vigtige elementer for kvalitet i uddannelse, blandt andet nødvendigheder af at skabe attraktive rammer for lærere, bl.a. gennem efter- og videreuddannelse af høj kvalitet, livslang læring og betoning af nøglekompetencer og transversale færdigheder. Aktivt medborgerskab og lige muligheder i uddannelse og livet angives som overordnede parametre for uddannelse. Desværre er det ikke disse emner, der er genstand for revideringen af benchmark, og der er derfor en risiko for ubalance i forhold til, hvad medlemslandene vælger at fokusere på i deres uddannelsespolitik, og hvad der er behov for. Dette er også væsentligt at holde sig for øje i forhold til meddelelsens understregning af Det Europæiske Semesters centrale rolle med hensyn til at støtte strukturreformer til forbedring af de uddannelsespolitiske resultater og opnå positiv politisk konvergens. Her må Danmarks Lærerforening med beklagelse konstatere, at vi i Danmark ikke har evnet at skabe den fornødne ramme til drøftelse af, hvilken rolle Det Europæiske Semester kan spille i forhold til udviklingen af uddannelsespolitikken i Danmark.

I forhold til de konkrete initiativer nævnt i meddelelsen, er der behov for, at disse bliver beskrevet mere detaljeret. Danmarks Lærerforening kan støtte, at mobilitet for elever, lærere og øvrige arbejdstagere fremmes og understøttes, blandt andet gennem Erasmus+. Dog anser Danmarks Lærerforening, at bestemmelserne om beskæftigelsesdimensionen i Det Europæiske Solidaritetskorps risikerer at betyde, at rammerne for jobs og praktikpladser inden for ordningen ikke sker under ordentlige arbejdsvilkår og –forhold. Nogle af de konkrete initiativer for mobilitetsfremme, som et EU-studiekort, virker umiddelbart ikke som den rette vej til at fremme mobilitet, men kan risikere i højere grad at blive en bureaukratisk foranstaltning.

Fokus i de konkrete initiativer på at fremme alles muligheder gennem uddannelse er ikke kun positivt, men også *afgørende* for både arbejdsmarked og den sociale sammenhængskraft i Europa. I forhold til udviklingen af benchmark for digitale kompetencer og entreprenørskab er der behov for, at definitionerne af disse bidrager positivt til reelle kompetencer på området, og at de understøtter sammenhængende strategier omfattende en pædagogisk, didaktisk og faglig ramme.”

Finanssektorens Arbejdsgiverforening:

”Overordnet set kan FA anerkende flere af de udfordringer, som kommissionen beskriver i sin meddelelse.

Kommissionen nævner i sin meddelelse, at Europa står over for en række centrale udviklingstendenser. FA genkender den øgede digitalisering, automatisering og kunstige intelligens og behovet for at holde trit med den teknologiske udvikling. Disse udviklingstendenser stiller - efter FA's vurdering - nye krav til det fremtidige kompetencebehov.

Det fremgår i meddelelsen, at unge bruger størstedelen af deres tid på uddannelse, mens investeringerne i kompetence falder efter uddannelsesafslutningen. Det er FA's vurdering, at de nye kompetencebehov stiller krav til en arbejdsstyrke, der løbende sørger for at opdatere sine kompetencer gennem uddannelse. Kort sagt fremgår det, at der er behov for livslang læring i arbejdsstyrken, hvilket FA er enig i.

Derudover er FA enig i, at der er behov for et større fokus på digitale kompetencer. Det er bekymrende at læse, at 44 pct. af EU's befolkning har dårlige digitale færdigheder. FA er enig i, at efterspørgslen efter digitale kompetencer kun vokser. Som eksempel kan det bemærkes, at antallet af IT-ansatte er vokset med 19 pct. i løbet af de sidste fire år.

Det er dog FA's vurdering, at Danmark - i et europæisk perspektiv - er godt klædt på til at imødekomme de udfordringer, som nævnes i erklæringen.

Derudover har FA ingen bemærkninger.”

Meddelelsen er endvidere den 27. november 2017 blevet sendt i høring i EU-specialudvalget for kulturpolitiske spørgsmål med frist den 4. december 2017. Høringen gav ikke anledning til bemærkninger.

Derudover er meddelelsen blevet udsendt i en høring blandt berørte kulturinteressenter med frist den 4. december 2017. Der indkom følgende høringssvar, som nedenfor gengives i sin fulde længde:

Næstformand i Animationscirklen (producentforening med fokus på danske animationsselskaber) og direktør og ejer af medie- og læringsvirksomheden Copenhagen Bombay:

”Jeg har læst høringsbrev samt Kommissionens meddelelse. Det er super vigtig og spændende læsning. Jeg har igennem årene investeret mange ressourcer og økonomisk investering i både kultur, kulturerhverv samt nye læringsredskaber.

Jeg vil gerne påpege vigtigheden af, at Kommissionens visioner og arbejde kan udføres, og om muligt uden for stor hindring af kassetænkning og forældede administrative processer. Jeg har arbejdet med ungeformidling og digitale platforme blandt andet med foretræde for Kommissionens kulturudvalg i 2011. Dengang håbede man, innovation og digitale formidlingsuniverser var ”lige rundt om hjørnet”,

hvad angik EU's tilbud til relevante aktører både inden for kulturlivet og uddannelsesmiljøet. Det anser jeg fortsat som en større udfordring at udmønte i praksis. Jeg kan også nævne, at Copenhagen Bombay i 2015 var udpeget som case, da garantifonden præsenterede sin ordning til banker målrettet creative industries. Jeg har lige siden arbejdet på at få denne mulighed forankret i den finansielle sektor i relation til min koncern.

Det er dog fortsat svært at opnå tydelighed omkring, hvorledes garantifonden sikrer, at denne unikke mulighed forankres, således at banker "køber ind" i ordningen og dermed kan tilbyde produktet til virksomheder, som i høj grad efterspørger det."

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel opbakning til meddelelsens formål om at give uddannelse og kultur en central placering på EU's dagsorden. En gruppe af lande forventes i højere grad at støtte de ambitiøse visioner i meddelelsen, mens en anden gruppe lande vil tage udgangspunkt i, at uddannelse og kultur er medlemsstatskompetence, og at der derfor primært bør være fokus på elementer, der har grænseoverskridende relevans, og hvor EU kan give merværdi.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen tilslutter sig meddelelsens budskab om, at uddannelse, herunder dagtilbud, og kultur først og fremmest er et anliggende for medlemsstaterne, og at det europæiske niveau kan spille en supplerende rolle, navnlig når det gælder grænseoverskridende aktiviteter som f.eks. Erasmus+ og Media-programmet.

Regeringen forudsætter, at en eventuel opfølgning på meddelelsen med konkrete forslag sker i fuld respekt for princippet om subsidiaritet og proportionalitet i lyset af, at EU på uddannelses- og kulturområdet kun har en understøttende og supplerende kompetence. Regeringen lægger i den forbindelse vægt på, at behandlingen af eventuelle forslag på baggrund af meddelelsen ikke foregriber de kommende forhandlinger om EU's flerårige finansielle ramme (MFF). En endelig stillingtagen til forslagene vedr. uddannelse og kultur må afvente den konkrete udmøntning og forslag til finansiering, idet flere vil kunne indebære betydelige statsfinansielle konsekvenser.

I forhold til nogle af de i meddelelsen nævnte forslag kan følgende bemærkes:

Regeringen vil positivt bidrage til drøftelserne af en prioritering af *Erasmus+* programmet, idet en drøftelse af konkrete bevillinger dog rettelig hører hjemme som led i de kommende MFF-forhandlinger.

Regeringen støtter op om at forbedre *samarbejdet mellem universiteterne*. At skabe mere formaliserede netværk for dette er en ide, som regeringen i udgangspunktet er positiv overfor og gerne diskuterer yderligere.

Regeringen er parat til at drøfte udformningen af et *europæisk studiekort*, når et mere konkret forslag foreligger. Det vil være hensigtsmæssigt, at man i det videre arbejde afventer resultaterne og evalueringen af et pilotprojekt, der allerede er igangsat, for at kunne drøfte forslaget baseret på disse erfaringer.

Regeringen er i udgangspunktet positiv overfor at fremme den *gensidige anerkendelse af eksamensbeviser*. En sådan ordning vil skulle tage højde for og respektere, hvordan de enkelte landes uddannelsessystemer og arbejdsmarked er indrettet.

Regeringen er positiv over for forslaget om, at alle unge europæere senest i 2025 bør have et *godt kendskab til to sprog* ud over deres modersmål.

Regeringen er dog tilbageholdende i forhold til forslaget om flere og mere ambitiøse *benchmark* på uddannelsesområdet. Dette i lyset af, at der kun er få medlemslande, der allerede nu lever op til de fælleseuropæiske benchmark på uddannelsesområdet.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.